

Farmářem z donucení

V oblasti Jakartovic, kde soukromý zemědělec Jiří Michalisko hospodaří, převažuje členitý zemědělský a lesní ráz krajiny. To přispělo k tomu, že se začal kromě zažité zemědělské činnosti věnovat také agrolesnictví. Jeho cílem je navrátit produkční stromy do zemědělské krajiny. Na svých pozemcích dělá nejrůznější protierozní opatření. Jeho cesta k zemědělství nebyla snadná, o svoje práva musel bojovat, často se i soudil. Jak sám říká, je farmářem z donucení úřadů, také proto se angažuje v řadě zemědělských spolků a aktivně se zabývá agrární politikou.

Hospodaří na 32 hektarech půdy celkem ve čtyřech katastrech. Orná půda tvoří 20 hektarů a na zbytku ploch jsou trvalé travní porosty. Osevní postup má sedmiletý, střídá obilniny, vaječnou, kukuřici, brambory, mák, řepku, ale také slunečnici, kmín, červenou řepu, česnek. Loni pěstoval i zrnový čirok. Vypěstovanou produkci prodává převážně ze dvora, k prodeji nabízí i produkty spřátelených farmářů. „Hospodařím sám, ale pomáhají mi rodinní příslušníci. Pracuji ještě jako obchodní manažer ve sběrných surovinách, abych si vydělal na investice do zemědělství. Na investice slouží i dotace, které využívám také na odvrácení konkurenčních útoků a pokrytí legislativních výdajů,“ vysvětluje mladý zemědělec. Chová muflony a daňky, ale protože na ně nelze čerpat žádné benefity z dobytčích jednotek v rámci dotačních programů, má také stádo ovcí, koz a krav plemene masný simental. Nově zařadil do chovu pomořanské husy, po kterých je potápka na svatého Martina.

O svoje polnosti se soudil

„Zemědělství mne provázelo od dětství, ale zlom nastal v den mých osmnáctých narozenin, když jsem jako dárek dostal danče. Začal jsem se věnovat zájmovému chovu daňčí zvěře a založil jsem malou oboru,“ vzpomíná farmář. Tento idylický koníček však ukončila novela zákona o myslivosti, která stanovila minimální výměru honitby 500 ha a obory 50 ha. „Byl jsem tedy úřady a striktním výkladem legislativy přinucen oboru zrušit a založit farmový chov, který zahrnoval daňka, dvě daňely, muflona a dvě muflonky. Na oploceň pozemek, který jsem využíval jako pastevní areál, však pobíral dotace jiný zemědělec. To se mi nelíbilo,

Cílem agrolesnictví je navrátit produkční stromy do zemědělské krajiny

Foto Jiří Michalisko

ale neměl jsem živnost, abych dotace mohl pobírat já. Nechal jsem to plynout do doby, než přišla kontrola z živnostenského úřadu. Byl jsem nucen zřídit si živnostenskou oprávnění pro zemědělskou činnost a rozšířit ho o soukromě hospodařícího rolníka. Následně mne SZIF vyzval, abych prováděl evidenci zvířat a elektronická hlášení na Portálu farmáře. Na základě legislativního nátlaku jsem si řekl, že když musím plnit všechny zákonné povinnosti, tak chci svoje zemědělská práva,“ zdůrazňuje Jiří Michalisko. Zakreslil tedy pozemky do LPIS za účelem čerpání dotací a šel do sporu s farmářem, který neoprávněně pobíral dotace na jeho pozemky. Spor vyhrál.

Největší půdní blok farmy s nejkvalitnější půdou má rozlohu 7,5 hektaru, farmář ho nabyt v roce 2012 a čtyři roky se soudil o jeho užívání. „Pomohla až žaloba na vydání věci jako právní prostředek ochrany vlastnického práva a osobní stížnost na postup úředníků,“ prozradil a ukázal na linii dřevin, které největší hon z jedné strany lemují. „To byl můj první počín agrolesnictví, vysadil jsem sta-

ré krajové odrůdy jabloní,“ říká a podává mi červené jablko k ochutnání. Bylo výborné, příjemně nasládlé. Jablka sklízí a moštuje, někdy samotná, jindy s červenou řepou a následně prodává ze dvora.

Celoživotně se vzdělává

Při prohlídce polností ukazuje farmář pole trojúhelníkového tvaru situované ve svažitém terénu. „Tuto

pastvinu ve svahu využívám tři měsíce v roce,“ upozorňuje na pozemek lemovaný stromy a dodává, že jde o názornou ukázkou silvopastevního systému agrolesnictví. Hned pod pastvinou pěstuje Jiří Michalisko slunečnici. Po sklizni z ní nechá v olejovém mlýně vylisovat olej, použije jej jako vánoční dárek. „Nejsem člověk, který by se věcem věnoval povrchně, když už něco dělám, dělám to do hloubky. K potřebné praxi si doplňuji teoretické poučky akademického výkladu, které následně ověřuji v praxi,“ nastiňuje.

Věnuje se agrolesnictví

Agrolesnictví je jeho hlavní strategií udržitelného hospodaření. „Je to jeden ze způsobů, jak udržet adaptaci na klimatickou změnu,“ odůvodňuje Jiří Michalisko. Z dřevin nejčastěji vysazuje ořešák černý, třešň ptačí a staré krajové odrůdy jabloní, které jsou odolnější vůči klimatické změně a jejich vysoký kmen umožňuje snadný průjezd zemědělské techniky v jejich blízkosti. Agrolesnictví je způsob hospodaření na zemědělské

Jehňata a kůzlata kolem Velikonoc rozprodává, jde o podporu ekonomiky farmy v době, kdy se kupují první hnojiva a přípravky na ochranu rostlin

Foto Jiří Michalisko

nebo lesní půdě, který kombinuje pěstování dřevin s některou formou zemědělské produkce na jednom pozemku, a to buď prostorově, nebo časově. Podmínkou je, že složky agrolesnického systému – dřeviny, plodiny, zvířata a jiné – jsou pěstovány, respektive chovány s hospodářským a, nebo environmentálním záměrem, stojí na webových stránkách Českého spolku pro agrolesnictví, jehož je Jiří Michalisko členem. „Snažím se vysazovat v krajině polovinu dřevin ovocných a polovinu lesních. Třešeň ptačí podpoří biodiverzitu, protože její plody slouží jako krmivo pro ptactvo. Letos poprvé začal plodit ořešák černý, tato velmi cenná dřevina je typická pro agrolesnictví,“ ukazuje na strom plný ořechů podél silnice. „Doba obmýtlí závisí na způsobu využití dřeva. Například nábytkové řezivo roste 50 až 60 let. Vídeňský stolař ode mne kupuje stromy ořešáku černého staré 20 let, jeho intarzie jsou velmi žádané,“ popisuje dále.

Ze slunečnice nechá v olejovém mlýně vytlačovat olej

Foto Jiří Michalisko

Proti erozi

V době kolektivizace byly rozorány meze a zničeny krajinné prvky pro větší efektivitu nasazení techniky. „Tady v údolí řeky Hvozdnice směřují všechny svahy do obce a na úpatí koryta se postavily domy. Ještě před dvanácti lety pěstovali zemědělci jednu plodinu na celém svahu. Když vyseli mák, tak voda vzala vše, co jí přišlo do cesty, a ve vesnici stálo 70 centimetrů bahna i s mákem. Není snadné přesvědčit okolní zemědělce,

aby velké lány rozdělili účelovou cestou a založili meze,“ posteskl si farmář. Sám svahy rozčleňuje, aby zmírnil následky eroze. „Z mojí zkušenosti může i travní porost erodovat, a to v okamžiku, kdy ho rozryjí divočáci, protože v poškozených částech porostu se zadržuje voda, svah se trhá a vytváří se erozní rýhy,“ naznačil s tím, že protierozní opatření si na svých pozemcích navrhuje sám. Projektování podle něj nelze dělat od stolu podle vrstevnic. „Aby byla opatření funkční, musí se dělat přímo v terénu, když prší, abych přesně viděl, odkud kam voda teče,“ uvádí soukromý zemědělec. V oblasti, kde hospodaří, mají kopce nadmořskou výšku až 526 metrů, proto začal dělat nejrůznější opatření, aby odvrátil vodní erozi. Svahy přerušil pásy, dělá různá zahloubení, která osazuje stromy. „Sešlapaná a porytá pastvina na břídlíčovém podloží při přívalovém dešti sjela dolů do vesnice, proto jsem ji znovu zatravnil a měním management pastvy. Na nepřekřesitelné části pastviny pouštím pouze ovce a krávy se pasou na méně svažité části,“ popisuje. Strže zarostlé náletem také udržuje, vypásají je ovce, odumřelé dřevo ponechává jako biotop pro hmyz. Úžasný efekt má podle něho i pravidelně zapravovaný statkový hnůj.

Škody černou zvěří

„Divočáci na tento hon kukuřice chodí jako do kantýny. Je jich tady v okolí tolik, že nezabírají ani pachové ohradníky a úžasné nasazení místních myslivců,“ ukazuje napáchané škody farmář. „Přechod z řepky do kukuřice by byl pro práci myslivců neřešitelný, proto je bývalá cesta obsetá jetelem. Díky tomu se myslivcům podařilo na pětihektarovém honu za šest týdnů odlovit 23 divokých prasat,“ říká. Vysoké stavy černé zvěře způsobují v zemědělství obrovské škody. Jediné, co by podle něj pomohlo, by byl intenzivní odlov ve všech honitbách nastavený legislativními opatřeními a posílení práv vlastníků a zemědělských hospodářů.

Nakupují hromadně

Nadnárodní osivářské a chemické korporace jsou často postaveny na prodeji výsevních jednotek a množ-

Jednu stranu největšího honu s nejrůznější půdou o rozloze 7,5 hektarů osadil Jiří Michalisko linií starých krajových odrůd jablek

Foto Jana Pančíková

ství. „Já se svými čtyřmi výsevními jednotkami řepky jsem pro ně nezájímavý. Proto se společně s ostatními malými farmáři bráníme. Spojí se nás kolem 40 z regionu a nakoupíme tisíc výsevních jednotek, abychom dosáhli na lepší ceny. Říkáme tomu hromadné nákupy. Trvalo nám čtyři roky, než jsme sousední zemědělce přivedli na to, že když budeme jeden druhému konkurovat, nikam to nepovede. Spolupracujeme, jak to jen jde, vypomáháme si zapůjčováním techniky i během žní,“ nastínil. Menší podniky mají jednoznačně své nenahraditelné místo na trhu, a pokud je společensky nepodpoříme, ohrozíme tak pestrost a udržitelný život na venkově.

Zabývá se agrární politikou

Intenzivně se věnuje agrární politice. Je partnerem Celostátní sítě pro venkov, využívá pestrých podpor PGRF a díky dotaci pro mladého začínajícího zemědělce pořídil první traktor. Je členem Asociace soukromého zemědělství ČR, Českomoravského svazu zemědělských podnikatelů, Společnosti mladých agrárníků ČR, České společnosti rostlinolékařské a Českého spolku Agrolesnictví.

„Dne 12. 10. 2022 byl vládou schválen nový strategický plán SZP a v něm i dotační titul na zakládání agrolesnických systémů a péči o ně, který nabyde účinnosti 1. dubna 2023. Tento strategický plán společné zemědělské politiky se nám podařil prosa-

dit v 18 lidech. Já jsem jen provozní praktik, bez účasti vědců a nakloněných politiků by se záměr nezdařil,“ pokračuje ve výčtu aktivit farmář. Jde o dva tituly silvoorební, kdy je půda mezi pásy dřevin zemědělsky obhospodařována nebo silvopastevní, kdy mezi dřevinami probíhá pastva nebo seč. (pozn. red.: Sazba dotace na založení činí 4353 eur/ha zemědělské půdy – odpočet v případě zápočtu dřevin na TTP. Sazba dotace na péči po dobu čtyř let činí 754 eur/ha zemědělské půdy).

Spjat s půdou i obcí

„Zemědělci často nežijí na území, kde hospodaří, to je největší bolestí našeho zemědělství. Pokud farmář hospodaří na půdě v katastru, kde zároveň bydlí, pak investuje do krajiny a je přínosem pro obec, roste propojenost s venkovem. Trápí mne jako soukromého zemědělce, že se nesnažíme zemědělství scelovat, ale naopak jej rozdělujeme prostřednictvím zájmů nevládních zemědělských organizací. Měli bychom mít jednu sjednocenou nevládní organizaci zastupující zájmy malých i velkých zemědělských podniků, té pak bude naslouchat ministerstvo, které bude službou pro nás zemědělce,“ nastiňuje svou vizi Jiří Michalisko, který je mimo jiné partnerem projektu, Rostlinolékařství do škol, jenž má formou soutěží u dětí podpořit zájem o tento ustupující obor. *

Jana Pančíková